

VGR Analys 2024:9

2023 års uppföljning av Öka inkluderingen

Uppföljning av Västra Götalandsregionens program för
Öka inkluderingen 2022-2025

Innehåll

2023 års uppföljning av Öka inkluderingen.....	0
Innehåll.....	1
Inriktning program.....	2
Genomförande och resultat	4
Insatsområde Öka invånarnas delaktighet och inflytande i samhällets utveckling	6
Insatsområde Främja en jämlik tillgång till sociala nätverk och mötesplatser mellan människor.....	10
Insatsområde Tillvarata allas kompetens	14
Insatsområde Tidiga insatser för barn och unga	17
Bilaga 1: Förteckning över projekt	21
Bilaga 2: Förteckning över verksamhetsbidrag och föreningsstöd	22

Inriktning program

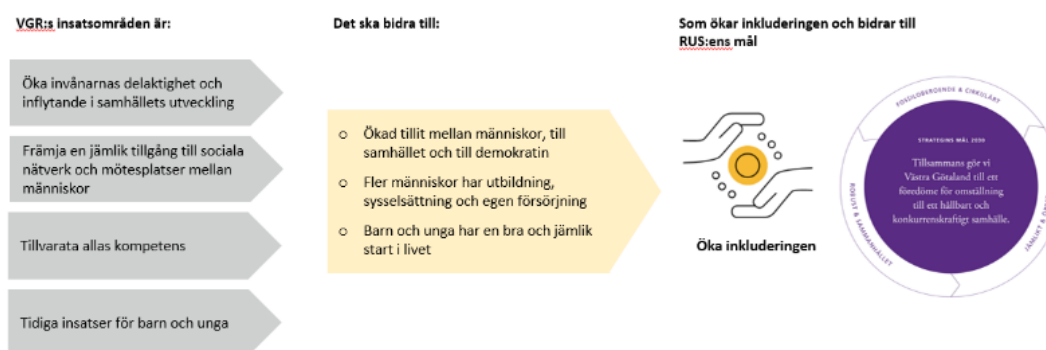
Programmet *Öka inkluderingen 2022-2025* beskriver Västra Götalandsregionens syfte, inriktning och prioriteringar för att öka inkludering, tillit och sammanhållning i Västra Götaland.

Det handlar bland annat om delaktighet, inflytande och trygghet samt framtidstro på individnivå. Det civila samhällets aktörer är centrala i genomförandet genom de nätverk och sociala sammanhang som de erbjuder. Det handlar om att främja demokratin genom att lyfta invånarens intressen, samt om individens möjlighet att göra sin röst hörd och att påverka i beslutsprocesser, liksom tilliten till medmänniskor och till samhällets institutioner. Prioriteringen handlar i högsta grad om de som riskerar att hamna i utanförskap och de som vi har svårast att nå, bland vilka delaktigheten och framtidstron särskilt behöver stärkas.

Insatsområden:

- Öka invånarnas delaktighet och inflytande i samhällets utveckling
- Främja en jämlik tillgång till sociala nätverk och mötesplatser mellan människor
- Tillvarata allas kompetens
- Tidiga insatser för barn och unga

Figuren nedan illustrerar insatslogiken för de tre insatsområdena i programmet, vad de förväntas bidra till och hur de i sin tur bidrar till målet för den regionala utvecklingsstrategin.

Miljö -och regionutvecklingsnämnden är huvudansvarig¹ för programmets genomförande och uppföljning, men genomförandet sker i nära samverkan med infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden och kulturnämnden utifrån

¹ Vid beslut om programmen var regionutvecklingsnämnd (RUN) huvudansvarig i nära samverkan med övriga nämnder inom regional utveckling och beredningen för folkhälsa och social hållbarhet respektive beredningen för mänskliga rättigheter.

respektive nämnds uppdrag och prioriteringar. Regionstyrelsens hållbarhetsutskott bidrar utifrån sina olika uppdrag, liksom beredningen för mänskliga rättigheter.

Upplägg rapport

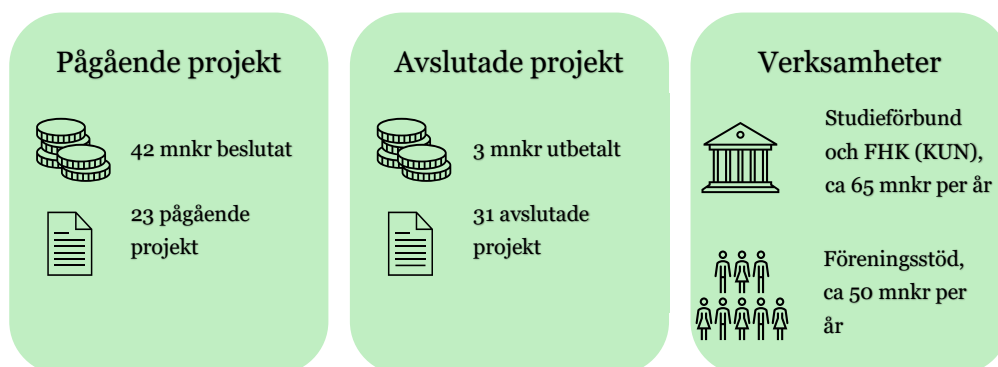
Efter inledning då programmets inriktning beskrivs kommer ett avsnitt som rör genomförande och resultat. Varje insatsområde lyfts i separata avsnitt utifrån rubrikerna genomförande och reflektion. Vidare lyfts exempel på resultat i vissa insatser.

Genomförande och resultat

Programmet har pågått under 2022 och 2023. Vilka insatser som finansieras styrs av programmet och respektive nämnds årliga detaljbudget. För programmets genomförande är dialog och samverkan mellan Västra Götalandsregionen och civila samhällets organisationer i Västra Götaland en viktig utgångspunkt. Även samverkan med kommunalförbunden och kommunerna spelar en central roll för genomförandet på delregional och lokal nivå.

Programmet hänger i olika grad samman med de övriga programmen för hållbar omställning. Vad gäller programmen för Bygga kompetens och Öka inkluderingen samspekar och kompletterar dessa tydligt med varandra. Detta gäller framförallt insatsområden 3 och 4 som handlar om att tillvarata allas kompetens och tidiga insatser för barn och unga. Till exempel har folkhögskolorna i uppdrag att bygga kompetens och på så sätt bidra till ökad inkludering. Det finns en koppling till genomförandet av programmet med Västra Götalands kulturstrategi och då främst genom ett *Vidgat deltagande*. I uppföljningen lyfts därför även denna typ av insatser men de tas dock inte upp i den ekonomiska redovisningen. Det gäller till exempel utförare och samarbetsparter med långsiktiga uppdrag från kulturnämnden (30-tal aktörer) inklusive stöd till studieförbundens verksamhet samt insatser som förvaltningen för kulturutveckling.

I figuren nedan lyfts hur många projekt som pågår och avslutats samt hur mycket som är utbetalt². Därtill finns information om de verksamhetsbidrag och organisationsbidrag som beslutats om för 2023, och hur mycket medel som går till de olika stödtyperna.

² Uppgiften är när möjligt de facto utbetalt i slutredovisat projekt.

Utöver det genomförande som lyfts i uppföljningen kan även de delregionala utvecklingsmedlen (DRUM)³ gå till insatser inom *Öka inkludering*. Kommunalförbunden och Business Region Göteborg (BRG) beslutar själva om satsningar för de regionala utvecklingsmedlen och detta redovisas i en separat uppföljning.

Västra Götalandsregionen är även medlem i flera internationella nätverk som sprider kunskap och erfarenheter av arbete med hälsa och hållbar utveckling. Nätverken tar sin utgångspunkt i Världshälsoorganisationens (WHO) och EU's policys och strategier för en bättre och mer jämlik hälsa och de globala hållbarhetsmålen. Västra Götalandsregionen har i nätverken under året delat exempel på regionalt arbete med elevehälsodatabasen, utanförskap i digitaliseringsprocessen och mänskliga rättigheter.

³ För 2022 uppgick DRUM-medlen till drygt 50 miljoner kronor fördelade på de fyra kommunalförbunden och för Göteborgsregionen inklusive BRG. Berörda nämnder är RUN, MN och KUN. En uppföljning av DRUM-medlen sker årligen och tas fram utifrån de underlag som KF respektive BRG skickar in. Rapporten tillgängliggörs på www.vgregion.se/analysportalen.

Insatsområde Öka invånarnas delaktighet och inflytande i samhällets utveckling

Invånarnas delaktighet och inflytande i samhällets utveckling behöver öka för att uppnå en ökad inkludering i Västra Götaland. Alla som bor, verkar och vistas i länet behöver tillgång till forum och arenor på lika villkor, för att kunna påverka de beslut som rör deras eget liv samt samhällets utveckling. *(Programmet Öka inkluderingen 2022-2025)*

Genomförande

Insatsområdet handlar bland annat om att utveckla forum och former för dialog för att nå röster från de invånare som inte nås idag och som ofta befinner sig i ökad risk för utanförskap och marginalisering. Här är VGR:s fem samråd centrala då de samlar företrädare för grupper av rättighetsbärare vars mänskliga rättigheter som riskeras att kränkas och där samhällets skydd är som svagast. Samrådsarbetet följer ordinarie mandatperiod, vilket innebär att samråd barnrätt, funktionshinder, hbtqi, nationella minoriteter och mänskliga rättigheter har tillsatts och startats upp. Under 2023 har samråden fokuserat på att ta fram färdplaner för mandatperioden.

Särskilda insatser har också genomförts under året, som till exempel togs en intern utbildning fram i dialog med samråd nationella minoriteter. Det pågår även ett framtagande av en turnerande utställning om nationella minoriteter (NIX).

För en mer jämlik idrottsrörelse delas årligen ett stipendium för aktiva idrottare med funktionsnedsättning ut. Syftet att uppmärksamma personer som har gjort utmärkta prestationer och som blir förebilder för andra att börja paraidrott. År 2023 mottog tre idrottare, två föreningar och fem ledare Västra Götalandsregionens parasportstipendier⁴.

Västra Götalandsregionens riktlinjer för tillgängliga och användbara miljöer har digitaliserats för bibliotek, utställningar och scenkonst. De kan därmed följas upp via Tillgänglighetsdatabasen. Kopplat till Västtrafiks arbete med att stötta personer med funktionsnedsättning att resa kollektivt är det "Tillgänglighetsnummer" som infördes 2022 fortsatt aktivt. Det innebär att det under en stor del av dygnet är möjligt att ringa eller chatta med specialutbildad personal på Västtrafik. Initiativet kom från Västtrafik i

⁴ <https://www.vgregion.se/kultur/nyheter/nyheter-kultur/arets-parasportstipendier/>

dialog med samråd funktionshinder. Västtrafik och funktionshindersonsorganisationer samverkar även inom ramen för forumet "Aktiv involvering" som handlar om att göra Västtrafiks tjänster bättre för alla.

Forum och former för dialog tillsammans med barn och unga är också ett fortsatt viktigt område som handlar om att säkerställa deras inflytande och delaktighet. Sedan hösten 2023 ingår VGR som en pilotregion i Sveriges Ungdomsråds treåriga projekt, Regional youth project. Det är en satsning som bland annat syftar till att öka ungas möjligheter att organisera sig i regionala frågor och beslutsprocesser.

Även VGR:s satsning på Unga regionutvecklare har under året vidareutvecklats och spridits. Andra exempel på satsningar med fokus på barn och unga är IYTT (International Youth Think Tank) som är en "tankesmedja" inom vilken ungdomar står upp för öppenhet och demokrati. Think tankens genomförde under 2023 den femte årliga ungdomskonferens under värdskapet av den första Europeiska demokratihuvudstaden inom satsningen ECoD-European Capital of Democracy.

VGR:s modell för ett hållbart barnrättsarbete innehåller kunskapsökning i form av webbutbildningen "Barnkonventionen – från teori till praktik", ombud för barnets rättigheter inklusive barn som anhöriga, prövning och analys av barnets bästa samt barns och ungas delaktighet och inflytande. Inom ramen för det sistnämnda pågår olika utvecklingsarbeten utifrån kulturnämndens vidgade demokratiuppdrag. Konsultationer och utbildningar vad gäller inflytande och delaktighet genom arbetet med barnrätt har genomförts i Sjuhärad och med Boråsregionens kommunalförbund. Detta som ett led i att stötta i implementeringen av ett människorättsbaserat arbetssätt med syfte att stärka ett vidgat deltagande inom kulturlivet bland barn och unga.

Under 2023 beslutades om en ny kulturstrategi där demokratiutveckling samt samverkan och dialog med det civila samhället intar en central roll. Satsningar på barn och ungas deltagande i kultur- och samhällsliv och deras möjlighet till en meningsfull fritid står högt på agendan. Fokus ligger även på att bidra till sociala sammanhang för andra grupper i samhället som riskerar utanförskap och såväl unga som äldre som lever med ofrivillig ensamhet.

Satsningar i att stärka medie- och informationskunnigheten (MIK) är en prioriterad insats. Det handlar om att öka delaktigheten bland invånarna

för en stärkt inkludering samt för att motverka desinformation. MIK är också ett av fem områden inom västsvensk kraftsamling digitalisering vilket innebär att flera aktörer arbetar med frågan. Det gäller till exempel studieförbunden, Nätverkstan kultur, Folkets Bio samt filmpedagogerna med flera. Förvaltningen för kulturutveckling arbetar också främjande med MIK. De samlar bland annat ett regionalt MIK-nätverk med deltagare från skola, civilsamhälle, VGR med flera. Vidare har de genomfört kunskaphöjande seminarier, en ny regional biblioteksplan tagits fram samt stöd har getts till museisektorn att utveckla MIK-arbetet kopplat till frågor kring exempelvis källkritik och källtillit mm.

I början av året avsatte kulturnämnden en miljon kronor till kultursamarbeten med ukrainska, belarusiska och ryska konstnärer med anledning av kriget i Ukraina. Under året fördelades stöd till sex projekt varav ett innebar att Kulturtidskriften Glänta var värd i maj-juni för tre redaktörer från den ukrainska tidskriften Gwara media (Kharkiv). Samtliga residens som fått stöd hittills i år är till för ukrainska konstnärer och kulturarbetare.

Reflektioner

De senaste årens utveckling har lett till ökad oro och minskad samhörighet. En gemensam kraftsamling från alla nivåer i samhället lär krävas för att vända utvecklingen. Att ha något meningsfullt att göra och bra sociala relationer är grundläggande frågor för de som ser sig vara i utanförskap.

En stor del av verksamheten handlar om att skapa och utveckla befintliga forum, former och arenor, både fysiska och digitala. Det handlar även om dialog, både regionalt och delregionalt, med såväl invånare som representanter för det organiserade civilsamhället och regionen. En annan fortsatt viktig del av genomförandet handlar om att ta tillvara och implementera nya arbetsätt. Ett exempel här är det nya arbetsätt för att få med ungas perspektiv och input i beslutsfattandeprocesser - unga regionutvecklare, vilket innebär en hög nivå av delaktighet och inflytande för unga. Under året har även hälso- och sjukvården skrivit in dialog med barn och unga i sin genomförandeplan. Arbetssättet skapar en öppning för unga att påverka sitt eget liv och för VGR att bli varse invånares behov i syfte att stärka tilliten mellan invånare och samhällets institutioner.

Vad gäller programmet har den nya politiska organisationen inneburit förskjutning i ansvar och ett genomförande vilket innebär att genomförandet för 2023 är uppdelat på fler ansvariga nämnder. Här speglar den nya kulturstrategi kulturnämndens breddade demokratiuppdrag där strategiområdet vidgat deltagande har fått ett mer uttalat fokus på social hållbarhet och demokratiutveckling i form av

insatsområden med bärning på dialog och samverkan med det civila samhällets organisationer, mänskliga rättigheter och folkhälsoaspekter.

Exempel på resultat

Med stöd av små medel har föreningar kunnat söka medel för att till ansluta sig till fibernät, eller att utrusta sina lokaler för digitaliering och deltagande kopplat till detta. Ett stort antal föreningar har sedan 2022 gjort detta. Några exempel är Häcksviks Bygdegård i Svenljunga, Bottna Hembygdsförening i Tanum och Hestrafors idrottsförening i Bollebygd. Satsningar har inneburit att fler föreningar kan komma att ha digitala möten och på så vis nå ut till fler medlemmar.

Satsning: Digitalisering i samlingslokaler

Projektägare: Flera

Att stärka dialogerna och arbetssätt för en systematisk dialog med barn och unga pågår. Unga regionutvecklare har bidragit med sitt perspektiv i revidering av trafikförsörjningsprogrammet respektive i utvecklingen av barn och ungas hälso- och sjukvård. Förra året deltog unga regionutvecklare i revidering av Kulturstrategin. Den insatsen utvärderades utifrån hur xxx. Utvärderarna lyfter bland annat att deltagande ungdomar tyckte att arbetet känts meningsfullt tack vare att de fått påverka sådant som rör dem och att de fått sin röst hörd. Även den handledande tjänstepersonen upplevde insatsen som väldigt givande, lärorik och meningsfull. Utvärderingen återfinns i analysportalen, www.vgregion.se/analysportalen.

Insatsområde Främja en jämlik tillgång till sociala nätverk och mötesplatser mellan människor

En central fråga för ökad samhörighet är att ge alla invånare som inte har egna nätverk och kontakter till samhälle i helhet möjlighet att få sådana. Att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang främjar hälsan och välbefinnandet, motiverar till fortsatta studier, bygger nätverk, kompetensutvecklar och förbereder för arbete, erbjuder social samvaro för den som upplever ofrivillig ensamhet och stärker språkkunskaper för den som är ny i Sverige.

(Programmet Öka inkluderingen 2022-2025)

Genomförande

För att skapa meningsfulla sammanhang är såväl kulturinstitutioner, folkbildningsaktörer som andra civilsamhällesorganisationer centrala. Liksom det folkhälsoarbete som sker i samverkan på delregional och kommunal nivå. Här bidrar regionens ekonomiska stöd via verksamhetsstöd och olika projektstöd, till en stor mängd aktörer till en kulturell och demokratisk infrastruktur.

De dialogytor som VGR har med det civila samhället har fortsatt sitt genomförande. Detta gäller till exempel överenskommelsen mellan VGR och det civila samhällets organisationer (RÖS). Under hösten har RÖS tagit fram ett utkast på ny inriktning vad gäller strategiska förutsättningsfrågor för att stärka samverkan mellan parterna. Vidare gäller det Sociala ekonomins råd (SER) som sedan den politiska omorganisationen är kopplat till kulturnämnden, och engagerar företrädare för den sociala ekonomin i fyra delregioner och kulturnämndens förtroendevalda. SER har under året arbetat med att utveckla ett förslag till ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med de fyra delregionala plattformarna för social ekonomi i Västra Götaland. IOP är tänkt att bidra till att stärka samverkan bland annat inom områdena demokratiutveckling och krisberedskap.

För att öka regionens kunskap om det civila samhällets utbredning genomfördes under året en kartläggning av det civila samhällets organisationer i Västra Götaland med fokus på Fyrbodalen. Kartläggningen genomfördes i samarbete med Marie Cederschiölds högskola. Underlaget har under året använts som kunskaps- och diskussionsunderlag i VGR:s beslutade dialogytor.

Under året har föreningen Tamam drivit ett projekt där ungdomar som tidigare inte varit föreningsaktiva fångas upp i ett samarbete med skola och socialtjänst. Genom att utgå från ungdomars intresseområden och låta dem formulera önskingar kring fritidsaktiviteter och driva egna initiativ gentemot kommunen, har nya aktiviteter riktat till ungdomar startat upp i bland annat Mariestad.

Ett annat exempel på projekt är Norrbyprojektet i Borås där boende har bjudits in till dialoger för att ta fram förslag på insatser för en ökad trygghet och trivsel i området. Arbetsgrupper med boende, bostadsbolag och kommunrepresentanter har bildats samt insatser och förbättringar av området har genomförts. Polisen anser att den tidigare nedåtgåendespiralen av otrygghet, skadegörelse och kriminalitet har avstannat och situationen i bostadsområdet nu har stabiliserats.

För att få fler barn och unga delaktiga i föreningslivet pågår en samverkan med RF-SISU Västra Götaland i satsningen "Make a move" med fokus på jämlika förutsättningar för fysisk aktivitet och rörelseglädje. Satsningen innebär även samverkan med Regionhälsan, kommuner, Länsstyrelsen och andra aktörer.

I linje med att främja ytor för demokratiska samtal samlade Förvaltningen för kulturutveckling under året till ett flertal seminarier med fokus på ideella kulturaktörer och deras förutsättningar för att verka och samverka. En av konferenserna handlade om "Demokratiska utmaningar för den ideella kultursektorn" och drygt 150 personer deltog. Vidare arrangerades under året en regional platsutvecklingskonferens med 250 deltagare från flertalet kommuner och representanter från det civila samhället i länet.

I syfte att förebygga samhällskriser, stärka den sociala sammanhållningen och värna demokratin pågår etablerandet av en sektorsövergripande regional struktur för dialog och stärkt samverkan mellan i första hand VGR, Länsstyrelsen och Trossamfunden i Västra Götaland. I slutet av året anordnades ett webinarium med syfte att lyfta trossamfundens betydelse i tider av social oro. Planering vad gäller att skapa regelbundna samtal pågår.

Nätverket Västsverige mot rasism (VMR) syftar till att bidra till ett systematiskt arbete för att främja mänskliga rättigheter, demokrati och hållbarhet genom att motverka rasism och diskriminering i Västra Götaland. Inom ramen för VMR har det under året arrangerats föreläsningar om minoritetsstress, Samling för demokrati och om Sveriges roll under slaveriet.

Reflektioner

Tillit mellan människor men också tilliten gentemot myndigheter och myndighetspersoner är fortsatt stark i vår region, men utmanas av rådande samhällsklimat och globala kriser. Det civila samhällets roll för att bygga egenmakt hos människor och förebygga att individer hamnar i utanförskap har under året påtalats i allt fler sammanhang. Att bibehålla och där det är möjligt utöka stödet till det civila samhällets aktörer är därmed viktigt för att bibehålla en stark demokratisk infrastruktur. Detta gäller inte minst folkbildningen.

Inom ramen för insatsområdet finns ambitionen att samordna såväl dialog som stöd till det civila samhället. Detta för att få en mer systematiserad och jämbördig relation mellan Västra Götalandsregionen och det civila samhället. Under mandatperioden har de beslutade dialogytorna med det civila samhället delvis fått nya hemvister där flera politiska nivåer är involverade. Det har under året identifierats ett behov av att skapa överhörning och samordna arbetet mellan dessa ytor för att kunna fortsätta utveckla systematik i dialog och samverkan. Som ett resultat av kartläggningen av det civila samhället i Västra Götaland kommer data över det civila samhällets organisationer att kunna följas upp kontinuerligt.

Något som också har identifierats under året är att VGR behöver en struktur för koordinering och samordning av dialogarbetet med barn och unga i regionen.

Arbetet med platser utveckling skapar egenmakt och reellt inflytande för invånarna, det synliggör möjligheter och idéer som kan realiseras och det bygger även kontaktytor mellan kommun och lokalsamhället som en viktig grundbult för tillit. Även om arbetet med platsutveckling är en prioriterad insats i programmet *Knyta samman Västra Götaland* bidrar detta arbete i allra högsta grad till en ökad inkludering.

Exempel på resultat

Frihamnsdagarna som jämförs med Järvaveckan och Almedalen är en publik mötesplats i Göteborg som öppnar för samtal över sektors- och organisationsgränser. Vid senaste Frihamnsdagarna deltog såväl VGR:s politiker som tjänstepersoner i paneler och rundabordsamtal. Under dagarna 2023 kom 13500 besökare. Totalt var 400 organisationer representerade i det officiella programmet som arrangörer, utställare, partners eller paneldeltagare. Under hösten 2023 har ansvariga för Frihamnsdagarna genomfört dialoger och en slutsats som de lyfter är att dagarna har etablerat sig som en viktig mötesplats.

Att skapa ett engagemang och stärka invånarens delaktighet och inflytande över lokalsamhällets utveckling är en viktig del i platsutvecklingsarbetet. Förvaltningen för kulturutveckling har under året gett processtöd till lokala utvecklingsgrupper i Höljen (Mellerud), Vättlefjäll och Lilla Edet, Rydal (Mark) och Forsvik (Karlsborg). Stormöten har arrangerats på bygden med möjlighet för de som bor och verkar på platsen att identifiera utmaningar och möjligheter samt enas kring visioner och arbetsområden att realisera tillsammans.

Insatsområde Tillvarata allas kompetens

Samtidigt som arbetsgivare har svårt att hitta arbetskraft med rätt kompetens, finns det grupper som har svårt att ta sin in på arbetsmarknaden. För att tillvarata allas kompetens behöver ett arbete med jämlika förutsättningar att kunna delta i samhället på olika nivåer. Potentialen hos varje enskild människa behöver tas tillvara för ett jämlikt Västra Götaland. *(Programmet Öka inkluderingen 2022-2025)*

Genomförande

Folkbildningens organisationer är centrala möjliggörare inom flera områden, exempelvis funktionsrätt, nationella minoriteter, föreningsutveckling mm. VGRs stöd till studieförbunden syftar bland annat till att öka kompetensen i det civila samhället genom exempelvis styrelseutbildningar. Under året beslutade kulturnämnden om extra medel till studieförbunden för läsfrämjande insatser. Det handlar till exempel om projektet Ung-labbet som Folkhögskoleförvaltningen tillsammans med Mölndals stad, Hassela Solidaritet och Youth 2030 Movement driver. Projektet handlar om att ta fram nya metoder för att personer i åldrarna 16-29 år ska hitta jobb eller återuppta sina studier.

Andra betydelsefulla satsningar är de som avser barn och ungas deltagande i kultur- och samhällsliv och deras möjlighet till en meningsfull fritid. Frågan står högt upp på agendan hos alla kulturutförare. Fokus ligger även på att bidra till sociala sammanhang för andra grupper i samhället som riskerar utanförskap och såväl unga som äldre som lever med ofrivillig ensamhet.

Satsningen Helhetslyftet som drivs av Folkhögskolekansliet handlar om integrationsinsatser för tredjelandsmedborgare. Målet är att genom att kombinera språk och yrkesutbildningar som är anpassade till målgruppens behov bidra till att minska arbetslösheten och öka känslan av delaktighet i samhället. Utbildningar ska kombinera studier i svenska med yrkesstudier eller andra förberedande insatser inför arbetslivet. Alla tredjelandsmedborgare i projektet ska även få ta del av grundläggande hälsoinformation och gruppstödsträffar för en ökad hälsolitteracitet⁵. Antal inskrivna deltagare är totalt 517. Totalt förväntas 2400

⁵ Individens förmåga att förvärva, förstå och använda hälsoinformation i syfte att bibehålla, främja eller förbättra hälsa, samt att fatta självständiga beslut i hälsofrågor.

tredjelsmedborgare nås av insatser, varav 800 deltagare ska nås av insatser för ökad hälsolitteracitet och föräldrastöd.

I samrådet för integration/migration som Länsstyrelsen i Västra Götaland samordnar har under 2023 områden som arbetsmarknad och utbildning, hälsa, boende samt demokrati och jämlikhet prioriterats. Samrådet som är ett nätverksforum ska bidra till att strukturella problem och/eller utvecklingsområden hanteras på rätt nivå och av rätt aktör. I oktober gick Integrationsforum av stapeln. Länsstyrelsen genomförde dagen, tillsammans med Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och Västra Götalandsregionen. Temat var Migration och Integration i en förändrad politisk kontext. På plats tog 120 personer del av programmet och närmare 200 personerna kopplade upp sig till konferensen digitalt.

Under året har utbildningsatsningen "En arbetsplats fri från diskriminering" för chefer, HR-personal, fackligt aktiva och skyddsombud fortsatt. Ett 100-tal personer gick utbildningen under 2023.

I början av året avsatte Västra Götalandsregionens kulturnämnd en miljon kronor för att utlysa residens för kulturarbetare från Ukraina under 2023. Under 2022 avsatte nämnden två miljoner kronor vilket ledde till att femton konstnärer och kulturarbetare erbjöds residens i Västra Götaland. Under det senaste kvartalet har 12 redaktörer, journalister, musiker, bildkonstnärer och filmare besökt Västra Götaland under olika långa residensperioder.

Reflektioner

Som angavs inledningsvis ligger detta insatsområde nära delar av programmet Bygga kompetens. Programmen berör målgrupper som på olika sätt är i eller riskerar att hamna i utanförskap. I Bygga kompetens ligger fokus på att fler ska ha utbildning, sysselsättning och egen försörjning. I programmet Öka inkluderingen ligger fokus på jämlikhet, delaktighet och inkludering i samhället i stort. Inom ramen för detta insatsområde är folkbildningen central.

Exempel på resultat

Rapporten Kulturvanor, geografisk spridning av kulturverksamhet och jämställd kultur - Förutsättningar för vidgat deltagande i kulturlivet publicerades hösten 2023. Här lyfts särskilt studieförbundens betydelse för den regionala spridningen av kulturella och sociala sammanhang. Det visar sig att det är studieförbundens cirklar och museiverksamhet som geografiskt når ut absolut bredast i regionen. Studieförbunden lyfts därmed spela en viktig roll i regionen kompetensförsörjning utifrån att man även når ut i de mer glesbefolkade områden adär mer institutionella utbildningar och kursverksamhet saknas. Rapporten finns tillgänglig i analysportalen, www.vgregion.se/analysportalen.

Insatsområde Tidiga insatser för barn och unga

De socioekonomiska klyftorna och boendesegregationen ökar. En allt större andel yngre är inte nöjda med livet och alltför många barn och unga lider av psykisk ohälsa. Det finns idag brister när det gäller tillgången till hälsofrämjande och förebyggande insatser, särskilt för barn och unga i skolåldern. Den typ av insatser bör ske på flera arenor och samverkan blir därmed av avgörande betydelse för barn och ungas hälsa. .

(Programmet Öka inkluderingen 2022-2025)

Genomförande

Kraftsamling fullföljda studier är särskilt prioriterat då det handlar om att ge barn och unga de bästa förutsättningarna för en bra start i livet och för god hälsa, utbildning och sjukvård. För att nå resultat måste olika parter samarbeta och under året har därför styrning och ledning breddats med representanter från staben för strategisk hälso- och sjukvård och staben för uppdrag och produktion av hälso- och sjukvård. Under hösten har bland annat beredning för psykisk hälsa och Delregional nämnd Södra samt Göteborg har fått information om arbetet med fullföljda studier.

En konferens med tema Kraftsamling Fullföljda studier genomfördes i september. Konferensen erbjöd kunskap och lärande kring kraftsamlingens inriktningar: psykisk hälsa, läsning- och språkutveckling, föräldrar som resurs och motivation och framtidstro. Intresset för konferensen var stort med drygt 500 deltagare från olika professioner från kommun, Västra Götalandsregionen, akademi och föreningsliv.

För att skapa förutsättningar och infrastruktur för ett långsiktigt arbete inom området Fullföljda studier finns sedan 2022 fyra delregionala kunskapsnoder vid respektive kommunalförbund. Noderna bidrar till samverkan och mer jämlika förutsättningar för arbetet i kommunerna. Bland annat har noderna identifierat vilket stöd som kommunerna önskar från kommunalförbunden för att utveckla arbetet kring frånvaro/närvaro. Noderna har även bidragit med kunskapshöjande aktiviteter och stöttat i projekt/utvecklingsarbete.

Att klara sina studier är en viktig skyddsfaktor för hälsa och inkludering i samhället. Västra Götalandsregionens sociala investeringar är här ett strategiskt verktyg som bidrar till att skapa förutsättningar för ökad inkludering genom att möjliggöra för region och kommun att i samverkan utveckla tidiga främjande insatser som ska bidra till att fler barn och unga klarar sin skolgång. Under 2023 har 18 sociala investeringsprojekt haft

verksamhet, åtta av dessa har avslutats under året. Ett investeringsprojekt som beslutats om under året är "Tillsammans backar vi upp alla barn i Dalsland". Det omfattar fem kommuner och fem vårdcentraler i Dalsland och syftar till att implementera en modell, Backa barnet, för tidiga samordnade insatser. I mars togs beslut om att fortsatt erbjuda sociala investeringar stöd för ökad kraft i genomförande och implementering. Satsningen kopplar även an till det Goda livet i Dalsland.

Inom inriktningen läsning och språkutveckling har en treårig samverkansöverenskommelse mellan Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd (numera Delregionalnämnd Göteborg) och styrelsen för kulturutveckling tecknats. Arbetet har fokuserat på tre pilotprojekt; i Biskopsgården, Hjällbo och i Bergsjön. Även andra satsningar kopplat till läsfrämjande, till exempel Språktåget har pågått.

Även VGRs hälso- och sjukvård har en viktig roll både genom sitt utförande- och sitt strategiska uppdrag. I det regionala folkhälsoarbetet är beslut tagits under året om att barn och unga en prioriterad målgrupp i folkhälsoarbetet och inom barnuppdraget har arbetet med hälsofrämjande och förebyggande tidiga insatser för barn och unga fortsatt.

För att uppnå en god och jämlik hälsa på befolkningsnivå krävas det att flera parter och nivåer samarbetar. Här har Västra Götalandsregionen tagit det regionala ansvaret genom att teckna samverkansavtal med kommuner och skapat förutsättningar för ett regionalt folkhälsonätverk.

Inom ramen för VGR:s modell för ett hållbart barnrättsarbete har under året bland annat information till barn som är anhöriga tagits fram och spridits till hälso- och sjukvården, tillsammans med revidering av den regionala medicinska riktlinjen på området.

Reflektioner

Som angavs inledningsvis ligger detta insatsområde nära insatsområde inom Bygga kompetens. Programmen berör målgrupper som på olika sätt är i eller riskerar att hamna i utanförskap. I Bygga kompetens ligger fokus på att fler ska ha utbildning, sysselsättning och egen försörjning medan i et Öka inkluderingen ligger fokus på jämlikhet, delaktighet och inkludering i samhället i stort. För att skapa en god och jämlik hälsa är det viktigt att stötta och stärka en god start i livet och jämlika uppväxtvillkor.

Även om flera satsningar har bidragit till arbetet med tidiga insatser för barn och unga kvarstår utmaningen att barn och unga ska lämna grundskolan med godkända betyg. Det är en komplex samhällsutmaning och det är viktigt att hålla i det långsiktiga arbetet. I regionen råder det en samstämmighet kring att våra barn och ungas möjligheter att lyckas

fullfölja sina studier är en gemensam utmaning som vi adresser tillsammans och tar oss ann tillsammans.

Det samordnade ansvaret som VGR har för kraftsamling fullföljda studier har drivit på och stärkt arbetet med tidiga insatser för barn och unga. Den breddade styrningen av kraftsamling internt på VGR förväntas också skapa bättre förutsättningar för att koppla ihop arbete som sker inom kraftsamlingen och kunskapsnoderna med hälso- och sjukvården.

Vad gäller satsningen på de delregionala kunskapsnoderna för fullföljda studierna pågår en lärande utvärdering sedan början av 2023 och som kommer att avslutas hösten 2024.

Flera av de arbetssätt som utvecklats i de åtta sociala investeringar som avslutats under året kommer att finnas kvar efter projektavslut och därmed nå fler barn och unga framöver.

Arbete som skett via kultur- och demokrati och hållbarhetsavdelningen har också varit viktigt för att stärka arbetet för tidiga insatser för barn och unga. Konkreta exempel på detta har varit att genom ekonomiskt stöd möjliggöra för andra organisationer att nå barn och unga med insatser, öka kunskapen om barns rättigheter och att arbeta med barns delaktighet i insatser som berör barn.

Exempel på resultat

Effekter av en social investering tar tid. Det handlar om att skapa förutsättningar så att barn och unga klarar grundskolan med godkända betyg. Exempel på insatser är tidiga språkutvecklande insatser för små barn i Borås, hälsosamtal för att minska karies hos barn genom att användande hälsopromotörer i tandvården på flera folktandvårdskliniker, systematiskt frånvaroarete och närvaroarete i Öckerö och i Bengtsfors samt förbättrade övergångar för barn och föräldrar mellan BVC och elevhälsa i Åmål. Under året har åtta sociala investeringsprojekt avslutats. Resultat från till exempel Öckerö angående Ökad elevnärvaro anges handla om att skolorna nu arbetar mer aktivt med frånvaro, att samsyn finns i förvaltningarna kring frånvaro, att samverkan fungerar i arbetet med problematisk skolfrånvaro och säkerställer snabba och tidiga insatser samt att en ökad förståelse för olika uppdrag skapar bättre förutsättningar för samarbete.

*Satsningar: flera bland annat Ökad elevnärvaro
Projektägare: Flera bland annat Öckerö kommun*

En halvtidsutvärdering av kunskapsnoderna för fullföljda studier anger att det har skett en förflyttning i synen på satsningens mål om att skapa en hållbar struktur i fyra kunskapsnoder och på länsnivå. Kunskapsnoderna har valt ett ändamålsenligt arbetssätt genom att starta nya samarbeten internt och externt, mobiliserat befintliga och till viss del nya nätverk och utgår ifrån redan beprövade metoder. Utbudet och efterfrågan av kunskaphöjande insatser har ökat på ett sätt som troligen inte hade varit möjligt utan den länsövergripande kraftsamlingen och därmed skapat viktiga mervärden för målgruppen. Viktiga mervärden har även skapats i de samverkansstrukturer som byggts upp i respektive nod men kanske i synnerhet mellan noder. Ingen större förflyttning har ännu skett i frågan om hur kraftsamlingen, nodernas arbete och den gemensamma samverkan mellan noder, ska leda till hållbara strukturer efter projektets avslut.

Projekt: Kunskapsnoder för fullföljda studier

Projektägare: Ett projekt i respektive kommunalförbund

Bilaga 1: Förteckning över projekt

De projekt som återfinns nedan har bedömts till största del beröra den aktuella prioriteringen. När kategorisering på insatsområde respektive styrkeområde framgår har kategorisering skett utifrån detta.

DNR	Projektägare	Projektname	VGR-medel
KUN 2022-00670	Lindholmen Science Park	Medier och demokrati	1 250 000
KUN 2023-0720	Svenskt Form Väst	SPOK-Samtida produktion och konsumtion i VG 2023	400 000
KUN 2023-00343	Flera	Kommunala Dididelcentra	300 000
KUN 2023-00414	Mölnadals stad	Konferens om kultur och skola	150 000
KUN 2023-00522	RF SISU Västra Götaland	Make a move (3-årigt uppdrag)	1 645 000
KUN 2023-00534	Lindholmen Science Park	Speak Up	164 000
KUN 2022-00508	Skara skolscen	Stöd för breddad rekrytering	267 800
KUN 2023-00340	Västra Götalands Parasportförbund	Parasportstipendier 2023	170 000
KUN 2023-00388	Lindholmen Science Park	Samverkansprojekt för EU-mottagningen	200 000
KUN 2023-00387	Göteborgs Film Festival	Resident Ukraina 2023	255 000
KUN 2023-00200	Styrelsen för kulturutveckling	Filmresidens Ukraina 2023	100 500
KUN 2023-00411	Kulturföreningen Glänta	Tidskriftsresidens 2023	99 000
KUN 2023-00432	Göteborgs Bildverkstad	Creators Connect, Krisresidens Ukraina 2023	184 266
MRU 2023-00530	Koncernstab regional utveckling, avdelning forskning, omställning och kompetens	Kvalitetssäkring och genomförande av sociala investeringar	1 470 500
MRU 2023-00454	Lindholmen Science Park	IYTT - International Youth Think Tank	299 780
MRU flera	21 olika verksamheter	Medel till deltagande i Västerhavsveckan 2023	603 900
MRU 2023-00821	Bengtsfors kommun	Tillsammans backar vi upp alla barn i Dalsland	18 068 702
MRU 2023-00548	Miljö- och regionutvecklingsnämnden	Konferens Integrationsforum 2023	30 000

Bilaga 2: Förteckning över verksamhetsbidrag och föreningsstöd

De verksamheter som återfinns nedan kan beröra fler än denna prioritering och. Ett verksamhetsstöd kan innefatta medel till olika verksamhetsspår, där minst ett har en tydlig inverkan på prioriteringens målsättningar. Det har här skett en bedömning till vilken prioritering som är den mest betydelsefulla.

Diariernr	Verksamhet	Belopp	Särskild kommentar
KUN	Stöd till studieförbund		59 420 546
KUN	Kulturuppdrag till folkhögskolor		5 202 000
KUN 2022-00502	Föreningsstöd ungdomsorganisationer	19 473 712	Budgetpost detaljbudget KUN
KUN 2022-00502	Föreningsstöd idrottsrörelsen	20 883 688	Budgetpost detaljbudget KUN
KUN 2022-00502	Föreningsstöd parasporten	2 269 860	Budgetpost detaljbudget KUN
KUN 2022-00502	Föreningsstöd politiska ungdomsförbund	3 312 640	Budgetpost detaljbudget KUN
KUN 2022-00502	Föreningsstöd pensionärsorganisationer	3 825 640	Budgetpost detaljbudget KUN